

Energiegemeenschappen in positie

Uitvoerbaarheid energiewet: faciliterend kader energiegemeenschappen.

De Energiewet markeert een historisch moment in de Nederlandse energiegeschiedenis en voor alle energiecoöperaties. De nieuwe Energiewet betekent niet alleen een enorme verandering in de marktordening sinds de liberalisering van onze energiemarkt, maar biedt ook een enorme kans om ons land sociaal en economisch democratischer en rechtvaardiger te maken. Energiecoöperaties voldoen aan de definitie van energiegemeenschappen in de Energiewet en hebben daarmee een aparte positie en rol gekregen in de energiemarkt, naast andere belangrijke spelers zoals energieleveranciers, producenten en netbeheerders. De boodschap is duidelijk: er is een nieuwe speler op de markt die gericht is op het bieden van sociale en milieuvoordelen en niet op het maken van winst. Energie Samen heeft in het rondetafelgesprek van de Tweede Kamer over de Energiewet vier amendementen voorgesteld¹. We zijn verheugd dat de Tweede Kamer amendementen op de Energiewet heeft aangenomen die drie van onze voorstellen behandelen. De democratische versterking van hernieuwbare energiegemeenschappen is opgenomen in de Energiewet. Energie delen door energiegemeenschappen wordt gefaciliteerd door de Energiewet, en een motiveringsplicht voor 50% lokaal eigendom is daarin eveneens opgenomen.

In dit position paper willen we een beroep doen op uw taak als Eerste Kamerlid. U controleert wetten op de handhaafbaarheid en uitvoerbaarheid. De burger krijgt met de nieuwe wet nieuwe rechten en plichten. Ze worden een nieuwe systeemspeler in een steeds complexere energiemarkt. Ze zullen ondersteuning nodig hebben van de overheid om hun nieuwe verworven rechten én plichten uit te kunnen voeren. De garantie dat deze ondersteuning er komt van de overheid is nog niet vastgelegd in de wet. In de Renewable Energy Directive 2018/2001, artikel 22, lid 4 a t/m i, staat dat lidstaten zorgen voor een kader om de ontwikkeling van hernieuwbare energiegemeenschappen te bevorderen en te vergemakkelijken. Wij pleiten ervoor dat zo spoedig mogelijk, bij de eerstkomende herziening van de Energiewet als gevolg van de implementatie van de EMD², dit faciliterend kader wordt opgenomen in de Energiewet³.

Het potentieel van het maatschappelijk initiatief is aanzienlijk. Uit het onderzoek 'Potentie energiegemeenschappen' van CE Delft⁴ in opdracht van het NKP blijkt dat energiegemeenschappen in 2050 meer dan een kwart van de zonnestroom kunnen opwekken, bijna 60 procent van de

¹https://energiesamen.blob.core.windows.net/media/2403_Position%20paper%20Energie%20Samen%20energiewet.pdf

² https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/ITRE/AG/2024/01-15/1293668EN.pdf

³ https://energiesamen.blob.core.windows.net/media/2403_Position%20paper%20Energie%20Samen%20energiewet.pdf

⁴ <https://www.nationaalklimaatplatform.nl/api/documents/downloadfile?sectionid=244193&fileid=1635458&forcedownload=true>

windcapaciteit op land kunnen realiseren en in een kwart van de gevallen zorgen voor duurzame warmtevoorziening in wijken en op bedrijventerreinen. De opbrengst hiervan komt ten goede aan lokale initiatieven voor verduurzaming, bestrijding van energiearmoede en andere zaken die de lokale gemeenschap en economie versterken.

Om lokaal initiatief te versterken en het potentieel optimaal te benutten, pleit het NKP voor een Nationaal Programma Maatschappelijk Initiatief. Voorzitter Kees Vendrik heeft het voorstel hiervoor, 'Lokale daadkracht versterkt'⁵, aangeboden aan toenmalig demissionair minister Klimaat & Energie Rob Jetten. De energietransitie heeft versterking van lokale initiatieven nodig. Bij burgers en bedrijven is veel daadkracht om zelf te bouwen aan bestaanszekerheid en meer grip te krijgen op de eigen leefomgeving. In het hele land komen mensen in actie om samen energie te besparen, hernieuwbare energie op te wekken en de opbrengst te delen met de lokale gemeenschap. Dit maatschappelijk initiatief draagt bij aan een rechtvaardige energietransitie, maar wordt nu vaak belemmerd door gegroeide praktijken en bestaande regels. Dit is een voorbeeld van hoe een deel van het faciliterende kader ingevuld kan worden.

We zien dat veel geld wordt geïnvesteerd in pilots of grootschalige subsidieprogramma's, die via overheidslagen lopen en vaak niet direct bij de organisaties terechtkomen die de projecten moeten uitvoeren. Het resultaat is dat deze organisaties, die de projecten echt nodig hebben en er direct voordeel van zouden hebben, niet beschikken over de nodige middelen om hun plannen te verwezenlijken. De grootste uitdaging ligt dus in het creëren van voldoende capaciteit voor de uitvoering van duurzame energieprojecten op lokaal niveau in termen van kennis, middelen en mankracht.

Energie Samen heeft ervaring met het direct toekennen van investeringen op lokaal niveau. We werken al in beperkte mate aan het direct financieren van lokale initiatieven via verschillende fondsen, maar de behoefte is vele malen groter.

We willen u oproepen om ervoor te zorgen dat het potentieel van energiegemeenschappen optimaal benut kan worden.

⁵<https://www.nationaalklimaatplatform.nl/publicaties+nationaal+klimaat+platform/HandlerDownloadFiles.aspx?idnv=2739665>